

A7-0429/2011

30.11.2011

ZIŅOJUMS

par sieviešu situāciju kara apstākļos
(2011/2198(INI))

Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komiteja

Referente: *Norica Nicolai*

Atzinumu sagatavoja (*):
Catherine Grèze, Attīstības komiteja

(*): Iesaistītā komiteja – Reglamenta 50. pants

SATURA RĀDĪTĀJS

	Lpp.
EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS	3
PASKAIDROJUMS	14
ATTĪSTĪBAS KOMITEJAS ATZINUMS.....	17
KOMITEJAS GALĪGAIS BALSOJUMS	22

(*) Iesaistītā komiteja — Reglamenta 50. pants

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

par sieviešu situāciju kara apstākļos (2011/2198(INI))

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā ANO 1948. gada 10. decembra Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju un Vīnes deklarāciju un rīcības programmu, ko pieņēma 1993. gada 25. jūnija Pasaules cilvēktiesību konferences sēdē, jo īpaši tās I daļas 28. un 29. punktu un II daļas 38. punktu par sistemātisku izvarošanu, seksuālu paverdzināšanu un piespiedu grūtniecību bruņota konflikta situācijās,
- ņemot vērā Apvienoto Nāciju Organizācijas 1979. gada 18. decembra Konvenciju par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu (*CEDAW*) un Apvienoto Nāciju Organizācijas 1993. gada 20. decembra Deklarāciju par vardarbības pret sievietēm izskaušanu¹,
- ņemot vērā ANO Drošības padomes Rezolūciju Nr. 1325 (2000) un Nr. 1820 (2008) par sievietēm, mieru un drošību, ANO Drošības padomes Rezolūciju Nr. 1888 (2009) par seksuālu vardarbību pret sievietēm un bērniem bruņota konflikta situācijās, ANO Drošības padomes Rezolūciju Nr. 1889 (2009), kuras mērķis ir ANO Drošības padomes Rezolūcijas Nr. 1325 un ANO Drošības padomes Rezolūcijas Nr. 1960 (2010), ar kuru izveidoja mehānismu datu vākšanai par seksuālās vardarbības veicējiem bruņota konflikta situācijās un šādas vardarbības veicēju sarakstu izveidei, īstenošanas un uzraudzības stiprināšana,
- ņemot vērā to, ka 2010. gada martā tika iecelts ANO ģenerālsekretāra īpašais pārstāvis jautājumos par seksuālo vardarbību bruņotos konfliktos,
- ņemot vērā Pekinas deklarāciju un rīcības platformu, ko 1995. gada 15. septembrī pieņēma Ceturtajā Pasaules sieviešu konferencē, un vēlākos rezultātu dokumentus, ko pieņēma ANO „Pekina +5” (2000), „Pekina +10” (2005) un „Pekina +15” (2010) īpašajās sanāksmēs,
- ņemot vērā ANO Ģenerālās asamblejas 2000. gada 7. februāra Rezolūciju Nr. 54/134, ar kuru 25. novembri nosaka par Starptautisko dienu vardarbības pret sievietēm izskaušanai,
- ņemot vērā Eiropas Dzimumu līdztiesības paktu (2011–2020), ko 2011. gada martā pieņēmusi Eiropadome²,
- ņemot vērā Komisijas paziņojumu „Sieviešu un vīriešu līdztiesības stratēģija 2010.–2015.” (COM(2010)0491),
- ņemot vērā ES Padomes rīcības plānu attiecībā uz dzimumu līdztiesību attīstības sadarbībā (SEC(2010)0265), kam jānodrošina, lai dzimumu līdztiesība tiek garantēta ES darbā ar

---

¹ A/RES/48/104.

² Padomes 2011. gada 7. marta secinājumu pielikums.

partnervalstīm visos līmeņos,

- ņemot vērā 2011. gada ziņojumu par ES rādītājiem attiecībā uz visaptverošo pieeju ANO Drošības padomes Rezolūcijas Nr. 1325 un Nr. 1820 īstenošanai par sievietēm, mieru un drošību Eiropas Savienībā¹,
- ņemot vērā 2010. gada rādītājus attiecībā uz visaptverošo pieeju ANO Drošības padomes Rezolūciju Nr. 1325 un Nr. 1820 par sievietēm, mieru un drošību īstenošanai Eiropas Savienībā,
- ņemot vērā visaptverošo pieeju ANO Drošības padomes Rezolūciju Nr. 1325(2000) un Nr. 1820 par sievietēm, mieru un drošību īstenošanai Eiropas Savienībā² un darba dokumentu „ANO Drošības padomes Rezolūcijas Nr. 1325, kuru pastiprina ANO Drošības padomes Rezolūcija Nr. 1820, īstenošana EDAP kontekstā”, kas abi pieņemti 2008. gada decembrī,
- ņemot vērā ES pamatnostādnes attiecībā uz vardarbības un diskriminācijas novēršanu pret sievietēm un meitenēm,
- ņemot vērā Padomes 2006. gada 13. novembra secinājumus par dzimumu līdztiesības un integrētas pieejas dzimumu līdztiesībai veicināšanu krīžu vadībā,
- ņemot vērā Padomes 2005. gadā pieņemtos vispārējos uzvedības standartus, kas piemērojami EDAP operācijām³,
- ņemot vērā Starptautiskās Krimināltiesas Romas statūtus, kas pieņemti 1998. gada 17. jūlijā, jo īpaši to 7. un 8. pantu, kur izvarošana, seksuāla paverdzināšana, piespiedu prostitūcija, piespiedu grūtniecība un piespiedu sterilizācija, kā arī visi pārējie seksuālas vardarbības veidi ir kvalificēti kā noziegumi pret cilvēci un kara noziegumi,
- ņemot vērā 2010. gada 25. novembra rezolūciju par desmito gadadienu ANO Drošības padomes Rezolūcijai Nr. 1325 (2000) par sievietēm, mieru un drošību⁴,
- ņemot vērā 2009. gada 7. maija rezolūciju par integrētu pieeju dzimumu līdztiesībai ES ārējās attiecībās un miera/valsts nostiprināšanā⁵,
- ņemot vērā 2006. gada 1. jūnija rezolūciju par sieviešu stāvokli bruņotu konfliktu laikā un viņu lomu valsts atjaunošanā un demokratizācijas procesā pēckonflikta situācijā⁶,
- ņemot vērā Reglamenta 48. pantu,
- ņemot vērā Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komitejas ziņojumu un Attīstības

---

¹ Padomes 2011. gada 11. maija dokuments Nr. 9990/11.

² Padomes 2008. gada 1. decembra dokuments Nr. 15671/1/08

³ Padomes 2005. gada 18. maija dokuments Nr. 8373/3/05, .

⁴ P7_TA (2010)0439.

⁵ OJ C 212E, 5.8.2010., 32. lpp.

⁶ OJ C 298E, 8.12.2006., 287. lpp.

komitejas atzinumu (A7-0429/2011),

- A. tā kā pēdējo 10 gadu laikā kopš ANO Drošības padomes Rezolūcijas Nr. 1325 pieņemšanas progress ir bijis neliels; tā kā dažos gadījumos ir noteiktas kvotas sieviešu līdzdalībai valdībā un ir pieaudzis sieviešu skaits pārstāvības iestādēs; tā kā ir palielinājusies izpratne par dzimumu atšķirībām konfliktos; tā kā, neraugoties uz visiem centieniem, sieviešu līdzdalība miera sarunās (ar dažiem izņēmumiem) ir mazāka nekā 10 % no visiem formālajiem dalībniekiem¹;
- B. tā kā ir izveidots ANO īpašā pārstāvja amats jautājumos par seksuālo vardarbību bruņotos konfliktos, kuru tagad ieņem *Margot Wallström*,
- C. tā kā seksuālo vardarbību masveida izvarošanas, cilvēktirdzniecības un citos sieviešu un bērnu seksuālās izmantošanas veidos joprojām nepiedodamā kārtā izmanto kā kara taktiku konfliktu skartajos reģionos visā pasaulē; tā kā varas vakuums, kas rodas pēckonflikta teritorijā, var novest pie situācijas pasliktināšanās sieviešu un meiteņu tiesību jomā, kā tas notika Lībijā un Ēģiptē;
- D. tā kā seksuālā vardarbība kara laikā atstāj smagas fiziskas (sterilitātes, nesaturēšanas, seksuāli transmisīvo slimību draudi) un psiholoģiskas sekas, jo cietušās sievietes bieži vien tiek stigmatizētas, atstumtas, aizskartas, kā arī uzskatītas par apkaunotām, un daudzos gadījumos izslēgtas no savām kopienām, un dažkārt pat noslepkavotas;
- E. tā kā īpaši smagi tiek skartas arī upuru ģimenes, kas seksuālo vardarbību uzskata par pazemojumu; tā kā izvarošanas rezultātā dzimušie bērni var tikt nepieņemti; tā kā nepieņemšana var notikt brutālā veidā, bērnus pametot dzimšanas brīdī vai noslepkavojot;
- F. tā kā Vīnes deklarācijā, ko 1993. gada 25. jūnijā pieņēma ANO Pasaules cilvēktiesību konferencē, ir noteikts, ka „sieviešu un meiteņu cilvēktiesības ir neatņemama, stabila un nedalāma vispārējo cilvēktiesību daļa”;
- G. paužot bažas par to, ka vairumā gadījumu seksuālās vardarbības veicēji paliek nesodīti, kā to rāda Kolumbijas piemērs, kur bruņota konflikta laikā seksuālā vardarbība pret sievietēm ir sistemātiska un noklusēta prakse, attiecībā uz kuru valda gandrīz pilnīga nesodāmība, un tā kā šī vardarbības forma būtu jāuzskata par kara noziegumu;
- H. atzīstot faktu, ka sievietēm armijā un/vai miera uzturēšanā iesaistītajās civilajās organizācijās ir svarīga loma, jo viņas rāda piemēru, veic starpkultūru vidutāju funkciju un veicina vietējo sieviešu pašapziņu, kā arī grauj vietējo vīriešu stereotipus un labāk saprotas ar vietējām sievietēm;
- I. tā kā vairākumā valstu dzimumu līdztiesības veicināšanas pasākumus neuzskata par prioritāriem, dzimumu līdztiesību uztver par otršķirīgu jautājumu un kultūras, reliģiskās un sociālekonomiskās tradīcijas izmanto par attaisnojumu progresa kavēšanai dzimumu līdztiesības un sieviešu tiesību jomā;

---

¹ Ietekmes pētījums par ANO Drošības padomes Rezolūcijas Nr. 1325 (2000) par sievietēm, mieru un drošību īstenošanu desmit gadu laikā, gala ziņojums ANO Miera uzturēšanas operāciju departamenta Lauka atbalsta nodaļai, 2010.

- J. tā kā uzsvars uz dzimumu līdztiesību ir jāliek jau civilo un drošības misiju plānošanas sākumā; tā kā ir pierādījies, ka miera uzturēšanas misijām ir būtiska loma saistībā ar dzimumu līdztiesības perspektīvas ieviešanu konfliktu novēršanā, demobilizācijā un pēckonflikta atjaunošanā,
- K. tā kā vēsturiskā pieredze liecina par to, ka ar karadarbību nodarbojas galvenokārt vīrieši, tādēļ ir pamats cerēt, ka sieviešu īpašā spēja veidot dialogu un nevardarbīgā daba var būt vērtīgs ieguldījums miermīlīgā konfliktu novēršanā un atrisināšanā;
- L. tā kā sieviešu iesaistīšanās un dzimumu līdztiesības perspektīvas nozīmi skaidri parāda fakts, ka tad, ja konfliktu risināšanas, miera veidošanas procesos un miera sarunās piedalās vairāk sievietes, tiek aptvertas vairāk atjaunošanas un miera nostiprināšanas jomu — tirgus infrastruktūra, lauku ceļi, slimnīcas, visiem pieejamas skolas un bērnudārzi utt.;
- M. tā kā 2010. gadā tika pieņemti 17 visaptverošas pieejas rādītāji¹ un tika panākts, ka 2011. gadā iesniedza pirmo pārraudzības ziņojumu, kurā izmantoja šos rādītājus²; tā kā ir nepieciešami visaptveroši ES pārraudzības ziņojumi, kas izmanto skaidru metodoloģiju un atbilstīgus rādītājus;
- N. tā kā liela nozīme ir valstu rīcības plāniem saistībā ar sievietēm, mieru un drošību un to pamatā jābūt vienotiem obligātiem Eiropas standartiem attiecībā uz šo rīcības plānu mērķiem, īstenošanu un uzraudzību visā Eiropas Savienībā;
- O. tā kā Komisija 2011. gada 31. augustā nolēma piešķirt papildu 300 miljonus eiro miera un drošības uzturēšanai Āfrikā; tā kā 2011. gadā vismaz divpadsmit Āfrikas valstis tiek uzskatītas par faktiskiem konfliktu reģioniem, kuros kopējais lēstais iedzīvotāju skaits sasniedz 386,6 miljonus cilvēku;
- P. tā kā valstīs, kas atgūstas pēc konfliktiem un atrodas rekonstrukcijas un reintegrācijas procesā, dzimumu līdztiesības institucionālie mehānismi un saistības ir iedarbīgs pirmais solis ceļā uz sieviešu tiesību ievērošanu un veicināšanu; tā kā visu attiecīgo dalībnieku, piemēram, valdību un politisko pārstāvju, pilsoniskās sabiedrības un akadēmisko aprindu iesaistīšanās, kā arī sieviešu organizāciju, grupu un tīklu tieša līdzdalība ir svarīgs priekšnosacījums miera veidošanai ilgtspējīgas attīstības panākšanai un demokrātiskas sabiedrības sasniegšanai, kurā tiek ievērotas sieviešu tiesības un dzimumu līdztiesība, un tādēļ iepriekšminētajām sieviešu organizācijām, grupām un tīkliem ir jāsaņem pienācīgs politisks, finansiāls un juridisks atbalsts attīstības programmu īstenošanai, tostarp attiecībā uz visneaizsargātākajiem sabiedrības locekļiem, piemēram, migrantēm, iekšzemē pārvietotām sievietēm, bēgļiem un repatriantēm;
- Q. tā kā cēloņi sieviešu neaizsargātībai konfliktsituācijās bieži vien ir nepietiekamas iespējas piekļūt cita starpā izglītībai un darba tirgum un tā kā līdz ar to sieviešu vienlīdzīga līdzdalība ekonomikā ir nepieciešams priekšnoteikums cīņai pret dzimumspecifisku vardarbību bruņotu konfliktu laikā; tā kā sieviešu līdzdalība pārvaldībā, piedaloties miera sarunās un aktīvi strādājot miermīlīgas pārejas procesos, joprojām ir ierobežota, taču tā ir un paliek galvenā prioritāte un izšķiroši svarīgs elements dzimumu līdztiesības

¹ Padomes 2010. gada 14. jūlija dokuments 11948/10

² Padomes 2011. gada 11. maija dokuments 9990/11

sasniegšanai;

Sievietes, kas vada miera un drošības sarunas

1. prasa ES sniegt atbalstu miera procesiem, par priekšnoteikumu izvirzot sieviešu līdzdalību starptautiskajās grupās, kas vada miera sarunas, prasa rīkoties, lai panāktu, ka miera procesa laikā pie sarunu galda vienmēr atrodas arī līderes no sieviešu vidus, vietējo sieviešu tiesību aizsardzības organizāciju un/vai pilsoniskās sabiedrības grupu pārstāves;
2. uzsver politiskā dialoga nozīmi pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanā sievietēm, un aicina ES delegācijām dialogos ar vietējām valdībām par politikas un cilvēktiesību jautājumiem apspriest arī sieviešu, miera un drošības jautājumus; aicina Komisiju, Ārējās darbības dienestu un dalībvalstis aktīvi veicināt un atbalstīt sieviešu plašāku līdzdalību divpusējās un daudzpusējās attiecībās ar valstīm un organizācijām ārpus ES;
3. atzinīgi vērtē ES rīcības plānu par dzimumu līdztiesību un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu sievietēm attīstības sabiedrībā un aicina ES augsto pārstāvi darīt visu iespējamo, lai ES delegāciju darbiniekiem nodrošinātu pienācīgu un efektīvu apmācību par dzimumu līdztiesības pieeju miera uzturēšanā, konfliktu novēršanā un miera veidošanā; aicina Komisiju un dalībvalstis nodrošināt piemērotu tehnisko un finansiālo atbalstu programmām, kas dotu sievietēm iespēju pilnvērtīgi piedalīties miera sarunu procesā, kā arī vairotu sieviešu ietekmi pilsoniskajā sabiedrībā;
4. aicina ES un dalībvalstis aktīvi veicināt sieviešu skaita palielināšanu kā militārajās, tā civilajās miera uzturēšanas operācijās, jo īpaši vadošajos amatos, un tādēļ aicina:
  - organizēt valsts mēroga kampaņas ar mērķi popularizēt militāro karjeru un karjeru policijas spēkos, kā vienlīdz iespējamu kā sievietēm, tā vīriešiem, lai grautu iespējamos stereotipus; šajās kampaņās jābūt arī informatīviem pasākumiem un „atvērto durvju dienām”, kurās lietišķi izskaidro izglītības un nodarbinātības iespējas armijā,
  - pārbaudīt amatā paaugstināšanas politiku militārajā jomā, lai izvērtētu, vai sievietes, neraugoties uz to, ka paaugstināšana notiek neatkarīgi no dzimuma, tomēr netiek nostādītas neizdevīgākā stāvoklī salīdzinājumā ar vīriešu kārtas kolēģiem,
  - militārajā dienestā paredzēt sievietēm labvēlīgus nosacījumus, piemēram, iespēju doties grūtniecības un dzemdību atvaļinājumā,
  - popularizēt pozitīvus piemērus — sievietes, kuras bijušas drosmīgas un izlēmīgi rīkojušās, lai panāktu pārmaiņas;
  - jo īpaši civilajās operācijās vairāk sievietes iecelt augstos amatos un uzticēt saskarsmi ar vietējo kopienu,
  - padziļināti apmācīt vīriešus un sievietes, kas piedalās civilajā mijiedarbībā, gan aspektos, kas saistīti ar dzimumu līdztiesību, gan jautājumos par aizsardzību un sieviešu un bērnu īpašajām vajadzībām un cilvēktiesībām konfliktsituācijās, gan konfliktos iesaistīto valstu kultūrā un tradīcijās, lai tādējādi nodrošinātu

iesaistīto personu aizsardzību un nodrošinātu, ka nepastāv nekādas atšķirības starp sievietēm un vīriešiem apmācību;

5. aicina piešķirt pienācīgu ES finansējumu, tostarp ar stabilitātes instrumentiem, lai atbalstītu sievietēm efektīvu līdzdalību un ieguldījumu pārstāvības iestāžu darbā gan valsts, gan vietējā līmenī, kā arī visos lēmumu pieņemšanas līmeņos saistībā ar konfliktu risināšanu, miera sarunām, miera veidošanu un plānošanu pēc konfliktu novēršanas;
6. norāda uz to, ka jāizstrādā rīcības kodekss ES personālam, kas strādā militārās un civilās misijās, izslēdzot seksuālu izmantošanu kā neattaisnojamu un noziedzīgu uzvedību, un pieprasa, lai tiktu piemērotas bargas administratīvas un kriminālas sankcijas pret humānās palīdzības organizāciju darbiniekiem, starptautisku organizāciju pārstāvjiem, miera uzturēšanas spēkiem un diplomātiem, kas tā rīkojušies; prasa īstenot neiecietības politiku pret bērnu un sievietēm seksuālo izmantošanu bruņotos konfliktos un bēgļu nometnēs, un šajā sakarā atzinīgi vērtē neseno veikto ANO izmeklēšanu par to, ka tās miera uzturētāji ANO Kotdivuāras operācijā varētu būt iesaistīti seksuālajā izmantošanā;

Bruņotu konfliktu ietekme uz sievietēm

7. stingri nosoda aizvien notiekošo seksuālo vardarbību pret sievietēm kā kara taktiku, kas klasificējams par kara noziegumu; atzīst, ka šāda varmācība rada upuriem smagas fiziskas un psiholoģiskas traumas un dramatiski ietekmē arī upuru ģimenes; uzsver, ka šī problēma ir jārisina, nodrošinot cietušo atbalsta programmas, un mudina politiskajai vadībai mobilizēties, lai izstrādātu saskaņotu pasākumu kopumu, kas novērstu un izskaustu seksuālas vardarbības izmantošanu; šai sakarībā norāda uz ilgstošo šausminošo situāciju Kongo; atgādina par grupveida masu izvarošanu, kas notika Kongo austrumos kalnrūpniecības rajonā no 2010. gada 30. jūlija līdz 4. augustam, atgādina, ka 2009. gadā tika ziņots par vismaz 8300 izvarošanas gadījumiem Kongo austrumu daļā un ka vismaz 1244 sievietes ir ziņojušas par izvarošanu 2010. gada pirmajā ceturksnī, kas nozīmē vidēji 14 izvarošanas gadījumu vienā dienā; norāda, ka 2011. gadā šī situācija nav mainījies; mudina gan ES misijas Kongo Demokrātiskajā Republikā — *EUPOL RD Congo*, kā arī *EUSEC RD Congo*, cenšoties reformēt Kongo Demokrātiskās Republikas drošības spēkus, par galveno prioritāti noteikt seksuālās vardarbības apkarošanu un sievietēm līdzdalību;
8. uzsver, ka šādu noziegumu novēršanai ir jāvelta īpaša uzmanība un līdzekļi, jo seksuālo vardarbību, kas lielākoties ir vērstā pret sievietēm un bērniem, jo īpaši saasina cita starpā dzimumu segregācija un vardarbības izplatīšanās — gan vispārējā, gan, jo īpaši, sabiedrības militarizēšanās kontekstā, kā arī sabiedrības struktūras sabrukšana;
9. aicina dalībvalstis veicināt ģimenes atbalsta pasākumu pieņemšanu, lai ierobežotu bruņotu konfliktu negatīvās sekas uz ģimenes dzīvi;
10. aicina ciešāk sadarboties ar vietējām sievietēm organizācijām, lai izveidotu agrīnās brīdināšanas sistēmu un iespējams sniegtu iespēju tām pašām novērst vardarbību vai vismaz samazināt tās gadījumus;
11. aicina Komisiju atbalstīt vietējās pilsoniskās sabiedrības grupas, jo īpaši sievietēm grupas

un tās, kuru programmās tiek ņemta vērā dzimumu līdztiesība, ar pieejamu finansējumu un veikspējas palielināšanu, lai tām dotu iespēju pildīt savu uzraudzītāju lomu, īpaši brūkošu valstu kontekstā;

12. pauž sašutumu par to, ka tie, kas vainojami seksuālajā vardarbībā, joprojām paliek nesodīti; stingri prasa izbeigt seksuālās vardarbības veicēju nesodāmību; mudina valstu varas iestādes nodrošināt, ka tiek ievēroti likumi attiecībā uz nesodāmību, un prasa stiprināt tieslietu sistēmu, apmācot tiesnešus un prokurus par seksuālās vardarbības gadījumu izmeklēšanu un vainīgo sodīšanu; prasa, lai ierosinātās lietas būtu plaši atpazīstamas un atspoguļotas plašsaziņas līdzekļos, tādējādi liekot saprast, ka šādi nodarījumi ir nepieļaujami;
13. lūdz nesodāmības jautājumu iekļaut miera sarunās kā vienu no galvenajiem faktoriem, jo miers nevar pastāvēt bez taisnīguma, un vardarbības veicēji jātiesā un tiem jāatbild par savām darbībām; uzsver, ka nesodāmības jautājums nedrīkst būt apspriežams; pauž nožēlu par to, ka tiesiskā procedūra, lai notiesātu vainīgos vardarbībā pret sievietēm kara laikā, bieži ir pārāk lēna, radot papildu ciešanas upuriem, tāpēc pieprasa ticamu un taisnīgu tiesu, nodrošinot saprātīgus termiņus un izturoties ar cieņu pret sievietēm kara upuriem;
14. atgādina izglītības galveno lomu sieviešu un meiteņu emancipācijā un vienlaikus arī cīņā pret stereotipiem, kā arī attīstot sabiedrības apziņu; aicina izglītības programmās iekļaut izpratnes veicināšanas kampaņas, ar kurām pastiprināti tiktu audzināta cieņa pret sievietēm;
15. aicina bruņotos spēkus izveidot sieviešu veselības centrus, lai risinātu jautājumus, kas saistīti ar seksuālu un psiholoģisku vardarbību karadarbības zonās;
16. prasa, lai sievietes, kas konfliktu laikā ir cietušas no vardarbības un nežēlīgas apiešanās, varētu iesniegt prasību starptautiskajās tiesās cieņu nepazemojošos apstākļos un lai tās viņām nodrošinātu aizsardzību pret fiziskiem uzbraukumiem un pasargātu no traumas, kas var rasties neiejutīgas izjautāšanas gaitā, neņemot vērā, ka sieviete pagātnē ir guvusi traumu; prasa, lai šādos gadījumos viņas saņemtu gan civiltiesisko, gan krimināltiesisko aizsardzību un lai tiktu īstenotas palīdzības programmas, kas sekmētu viņu ekonomisko, sociālo un psiholoģisko reintegrāciju;
17. prasa ES un dalībvalstis efektīvi atbalstīt ES pamatnostādņu par vardarbību pret sievietēm un meitenēm īstenošanu, veicot konkrētus pasākumus, piemēram,
  - izveidojot efektīvu sistēmu visu ar šādu vardarbību saistīto tiesas procesu uzraudzībai un spriedumu izpildes kontrolei,
  - pieņemot pasākumus, stratēģiju un programmas, kas vērstas ne tikai uz aizsardzības un apsūdzības elementiem, bet, kas ir vēl svarīgāk, uz novēršanu;
  - īstenojot programmas, kas vardarbības upuriem nodrošina bezmaksas veselības aprūpes un psiholoģiskā atbalsta konsultācijas to dzimtajā valodā un atbilstoši to kultūrai un paražām, ja iespējams, nodrošinot, lai šādas konsultācijas sniegtu sievietes,

- īstenojot programmas, kas nodrošina apmācību veselības jomā, viegli pieejamu literatūru par reproduktīvo un seksuālo veselību, kas paredzēta sievietēm un vīriešiem, kā arī izpratnes veicināšanas kampaņas, kas īpaši piemērotas mērķauditorijas kultūras kontekstam;
- veicot specifiskus pasākumus, kas sievietēm kara laikā nodrošinātu taisnīgu piekļuvi sabiedriskās veselības sistēmām¹, jo īpaši primārās veselības aprūpei, ietverot mātes un bērna aizsardzību, ko paredz Pasaules Veselības organizācija², un ginekoloģijas un dzemdību aprūpei,
- izstrādājot liecinieku aizsardzības programmas, lai aizsargātu cietušās sievietes un iedrošinātu viņas liecināt pret uzbrucējiem, garantējot viņām aizsardzību;

18. uzsver, ka ir ļoti svarīgi nodrošināt, lai sievietes līdzvērtīgi piedalītos tiesiskuma reformas procesos un starptautiskajos tiesiskuma procesos, tādējādi efektīvi veicinot vienlīdzīgu tiesību ieviešanu valstu tiesību sistēmās;

19. aicina Komisiju, EĀDD un Eiropas Parlamenta delegācijas atrast veidu, kā veicināt 1998. gada Romas statūtu (par Starptautisko krimināltiesu) parakstīšanu, ratificēšanu un ieviešanu tajās jaunattīstības valstīs, kurās tas vēl nav izdarīts, jo tas ir nepieciešams pasākums sieviešu seksuālo tiesību aizsardzībai kara laikā un vainīgo nesodāmības novēršanai;

20. nosoda ķīlnieku ņemšanu un aicina stingrāk sodīt t.s. „dzīvo vairogu” izmantošanu konfliktos;

21. aicina cietumā sievietes ievietot atsevišķi no vīriešiem, jo īpaši lai novērstu seksuālu vardarbību;

22. uzsver, cik svarīgas ir tiesības zināt savu pazudušo radnieku likteni, un aicina bruņoto konfliktu puses veikt visus iespējamus pasākumus, lai sniegtu ziņas par personām, kas izziņotas kā pazudušas;

23. prasa izveidot īpašus noteikumus, kas sniegtu sievietēm papildu aizsardzību pret izvarošanu, piespiedu prostitūciju un jebkāda cita veida personas aizskaršanu, īpašu uzmanību pievēršot grūtniecēm un mātēm ar maziem bērniem attiecībā uz pārtikas apgādi, apģērbu, evakuāciju un transportu un medicīnisko aprūpi, lai nepieļautu nevēlamu grūtniecību un seksuāli transmisīvās slimības, jo minētie uzdevumi ir prioritāras jomas Attīstības finansēšanas instrumentā 2014.–2020. gadam;

24. aicina Komisiju izvērtēt iespēju izveidot ātras reaģēšanas vienības, kas sastāvētu no

¹ Kā noteikts Vispārējās cilvēktiesību deklarācijas 25. pantā un Eiropas Padomes Eiropas Sociālās hartas (pārskatītā redakcija) I daļas 11. principā.

² Pasaules Veselības asamblejas 56. konference A56/27, Pagaidu darba kārtības punkts 14.18, 2003. gada 24. aprīlis, Starptautiskā konference par primāro veselības aprūpi, Almati: 25. gadadiena, Sekretariāta ziņojums.

apmācītiem darbiniekiem (piemēram, ārstiem, psihologiem, sociologiem, juridiskiem konsultantiem utt.), lai varētu sniegt dzimumorientētu noziegumu upuriem tūlītēju atbalstu notikuma vietā;

25. atzinīgi vērtē ANO Drošības padomes Rezolūcijas Nr. 1960 pieņemšanu, kurā ir pieprasīts sniegt sīku informāciju par personām, kuras tur aizdomās par seksuālas vardarbības veikšanu bruņota konflikta laikā; aicina dalībvalstis pielikt lielākas pūles Rezolūcijas Nr. 1960 īstenošanā;
26. aicina izvērtēt iespējas nodrošināt upuriem pienācīgu kompensāciju, ņemot vērā arī psiholoģisko ietekmi uz viņu ģimenēm un bērniem, saskaņā ar piemērojamiem starptautiskajiem un valstu tiesību aktiem;
27. aicina Komisiju un dalībvalstis stiprināt sieviešu pozīciju attiecībā uz tiesībām zemes īpašuma, mantojuma, kredītu un uzkrājumu jomā pēckonflikta situācijās, it īpaši valstīs, kur sieviešu īpašumtiesības nav likumīgi izpildāmas vai sociāli atzītas;
28. uzsver, ka nepieciešams panākt, lai sievietes netiktu uztvertas tikai kā neaizsargāti upuri, bet arī kā ļoti daudzveidīga sociālo dalībnieku grupa ar vērtīgu pienesumu sabiedrībai un vērtīgām spējām, grupa, kurai ir paši savi mērķi un intereses; atkārtoti apliecinā, ka sievietes ietekmē notikumu norisi, un viņām jāpiedalās attīstības procesa veidošanā; uzskata, ka sievietes, kas cietušas karā, vairs nedrīkst uzskatīt tikai par kara upuriem, bet drīzāk par stabilizācijas un konfliktu risināšanas dalībniekiem; uzsver, ka kopumā sievietes šo lomu var izpildīt tikai tad, ja viņas ir līdztiesīgi pārstāvētas politisko un ekonomisko lēmumu pieņemšanā;
29. norāda, ka priekšstatam par sieviešu lomu pēckara sabiedrībā un par viņu ieguldījumu pēckara atjaunošanas procesos ir jābūt plašākam par vispārīgo vēstījumu par sievietes pieredzi karā un ka ir jāatzīst sieviešu pieredzes savdabība un daudzveidība;

Ieteikumi

30. aicina EĀDD izveidot ES īpašā pārstāvja amatu sieviešu, miera un drošības jautājumos, lai integrētu dzimumu aspektu un efektīvāk un saskaņotāk sadarbotos ar partneriem ANO; prasa, lai attiecīgos ES politikas virzienus, darba grupas un vienības/kontaktpunktus, kas nodarbojas ar dzimumu līdztiesības un drošības jautājumiem, koordinētu šis īpašais pārstāvis, tādējādi nodrošinot konsekveni un efektivitāti, kā arī stratēģiju sistemātisku, konsekventu un visaptverošu īstenošanu un veicamo pasākumu izpildi;
31. prasa atbalstīt un atzīt neformālo „Sieviešu, miera un drošības darba grupu”;
32. prasa pievērst īpašu uzmanību dzimumu aspekta integrēšanai miera izpētes, konfliktu novēršanas un risināšanas pasākumos, miera uzturēšanas operācijās, pēckonflikta rehabilitācijas un atjaunošanas pasākumos un ņemt vērā dzimuma aspekta integrēšanas elementu valstu stratēģiskajos dokumentos;
33. noteikti mudina EĀDD, Komisiju un dalībvalstis pasākumos sieviešu atbalstam konflikta zonās iekļaut attīstības jautājumu, jo īpaši atzīstot māšu tiesības saņemt aizsardzību un atbalstu un tiesības aprūpēt un audzināt savus bērnus, kā arī sieviešu veselības un

ekonomiskās drošības jautājumu, pievēršot sevišķu uzmanību īpašumtiesībām, jo īpaši attiecībā uz zemes īpašumu un apstrādi;

34. atzinīgi vērtē ES lēmumu pieņemt 17 izpildes rādītāju sarakstu, pēc kuriem novērtē ES darbību dzimumu līdztiesības īstenošanā nestabilās, konflikta un pēckonflikta valstīs; uzsver, ka šo rādītāju saraksts ir jāuzlabo, iekļaujot arī kvalitātes mērījumus; aicina Komisiju un EĀDD plānošanas un īstenošanas posmos ņemt vērā šīs novērtēšanas secinājumus;
35. aicina EĀDD saskaņā ar Padomes 2010. gada 26. jūlija Lēmuma 2010/427/ES 9. pantu nodrošināt, ka valsts iniciatīvu plānošana, īstenošana un uzraudzība attiecībā uz dzimumu perspektīvas veicināšanu pirmskonflikta, konflikta un pēckonflikta situācijās notiktu delegāciju līmenī, lai labāk ņemtu vērā katra gadījuma īpatnības un pastāvošo reģionālo dimensiju;
36. aicina dalībvalstis pieņemt, īstenot un uzraudzīt savus valsts rīcības plānus sieviešu, miera un drošības jautājumos; atkārtoti aicina ES un dalībvalstis savos plānos un stratēģijās izstrādāt obligātus standartus, kas nosaka reāli sasniedzamus mērķus, kuriem noteikti konkrēti rādītāji, kritēriji, grafiki, piešķirts budžets un izstrādāts efektīvs uzraudzības mehānisms; uzsver, ka ir svarīgi rīcības plānu izstrādē, īstenošanā un uzraudzībā iesaistīt NVO;
37. prasa, lai ES nodrošinātu līdzsvarotu darbā pieņemšanas sistēmu misiju un operāciju vajadzībām un veicinātu lielāku sieviešu pārstāvību vadošajā līmenī, piemēram, ES delegāciju trešās valstīs vadītāju amatos vai ES misiju vadītāju amatos;
38. uzsver Komisijas aicinājumu Eiropas Savienībai atbalstīt trešās valstis, lai tās varētu nodrošināt atbildību starptautiskajām saistībām un īstenot tās, piemēram, saistībām, kas noteiktas Konvencijā par sieviešu jebkāda veida diskriminācijas izsaukšanu, Kairas Rīcības programmā, Pekinas Rīcības Platformā un ANO Tūkstošgades deklarācijā;
39. stingri atbalsta dzimumu līdztiesības jautājumu konsultantu vai kontaktpunktu iekļaušanu Kopējās drošības un aizsardzības politikas (KDAP) misijās un ES delegācijās un aicina AP/PV novērst šo struktūru darbības pārklāšanos un nodrošināt tām atbilstošus resursus un pilnvaras;
40. uzsver izpratnes veidošanas kampaņu nozīmi cīņā ar stereotipiem, diskrimināciju (dzimuma, kultūras piederības vai reliģijas dēļ) un vardarbību ģimenē, kā arī dzimumu līdztiesības veicināšanā kopumā; atzīmē, ka šīs kampaņas būtu jāpapildina ar pozitīva veidola popularizēšanu, ar plašsaziņas līdzekļu, reklāmu, izglītojošu materiālu un interneta starpniecību iepazīstinot ar tādām sievietēm, kas būtu pozitīvs piemērs sabiedrībai;
41. prasa izveidot pienācīgas sabiedrības sūdzību iesniegšanas procedūras saistībā ar KDAP misijām, kuras būtu īpaši noderīgas attiecībā uz ziņošanu par seksuālu vardarbību, kā arī vardarbību dzimuma dēļ; aicina augsto pārstāvi / Komisijas priekšsēdētāja vietnieci sešu mēnešu izvērtējumā par KDAP misijām iekļaut sīki izstrādātu ziņojumu attiecībā uz sievietēm, mieru un drošību; atgādina, ka KDAP misijas ir vieni no visnozīmīgākajiem ES instrumentiem, lai parādītu tās apņemšanos sasniegt ANO Drošības padomes rezolūciju Nr. 1820 un 1325 mērķus krīzes skartās valstīs un reģionos;

42. prasa piešķirt īpašu budžetu ievākto datu novērtēšanai un uzraudzībai, pamatojoties uz ES līmenī izstrādātajiem rādītājiem; prasa izveidot īpašas budžeta pozīcijas specializētu zināšanu iegūšanai par dzimumu līdztiesības jautājumiem un projektu un pasākumu īstenošanai KDAP misijās sievietēm, miera un drošības jomā;
43. aicina ES budžeta lēmēj institūciju turpmākajos attīstības jomas finanšu instrumentos 2014.–2020. gadam palielināt dzimumu līdztiesības un sievietēm tiesību veicināšanai piešķiramos finanšu resursus;
44. aicina ES augsto pārstāvi un Komisiju veikt vajadzīgos pasākumus, lai uzlabotu visu ES ārējās darbības finanšu instrumentu, jo īpaši Eiropas Attīstības fonda, attīstības sadarbības instrumenta, Eiropas kaimiņattiecību un partnerības instrumenta, pirmspievienošāns palīdzības instrumenta, Eiropas demokrātijas un cilvēktiesību instrumenta un stabilitātes instrumenta savstarpēju papildināmību un savlaicīgu mobilizāciju ar mērķi nepieļaut, ka tiek sadrumstaloti ES atbildes pasākumi, kas paredzēti sievietēm situācijas atvieglošanai kara apstākļos;
45. prasa īpašu Eiropas Dzimumu līdztiesības institūta (*EIGE*) atbalstu attiecībā uz efektīvu dzimumu līdztiesības nodrošināšanas prakses apkopošanu, apstrādi un izplatīšanu, īstenojot Pekinas rādītājus sievietēm un bruņoto konfliktu jomā;
46. uzsver, cik liela nozīme ir Eiropas Komisijas un ANO iniciatīvai „Partnerība dzimumu līdztiesības jautājumā attīstībai un mieram”, kuras mērķis ir izstrādāt pieejas dzimumu līdztiesības un sievietēm cilvēktiesību aspekta integrācijai jaunajās palīdzības programmās un atbalstīt valstu partneru centienus izpildīt starptautiskās saistības dzimumu līdztiesības jomā un nodrošināt, ka šo saistību izpildei nepieciešamie līdzekļi tiek atbilstīgi piešķirti valstu attīstības programmās un budžetos; uzsver, ka šajā projektā īpaša uzmanība tiek pievērsta sievietēm lomai konfliktsituācijās un pēc konfliktiem un it īpaši ANO Drošības padomes Rezolūcijas Nr. 1325 atbilstīgai piemērošanai;
47. prasa Savienībai veicināt skolu izveidi, piedāvājot savu palīdzību pēckonflikta situācijas atjaunošanā, lai zēniem un meitenēm nodrošinātu labāku izglītību;
48. atzinīgi vērtē dažādas iniciatīvas izveidot agrīnās brīdināšanas un konfliktu uzraudzības rādītājus, kas ņem vērā dzimumu līdztiesības aspektu un ko ir izstrādājušas tādas organizācijas un struktūras kā ANO *Women*, Eiropas Padome, Šveices Miera fonds, *International Alert* un Agrīnās brīdināšanas un reaģēšanas forums;
49. uzsver, cik svarīgi ir ņemt vērā sievietēm būtisko lomu, izstrādājot ūdensapgādes, sanitārijas un higiēnas politiku reģionos, kur notiek konflikts un kas atgūstas no konflikta, un tādēļ uzsver, ka ir ļoti svarīgi uzlabot droša dzeramā ūdens, piemērotas sanitārijas sistēmas un ražošanai paredzētā ūdens pieejamību;
50. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Padomei un Komisijai, kā arī dalībvalstu valdībām.

PASKAIDROJUMS

Vispārīga informācija

Starptautiskā līmenī Pekinas deklarācijā un rīcības platformā, ko pieņēma 1995. gadā, Ceturtajā Pasaules sieviešu konferencē, viens no stratēģiskajiem mērķiem un rīcībām ir sieviešu un bruņoto konfliktu jautājuma risināšana. ANO ir turpinājusi pastiprināt sieviešu, miera un drošības aspektus, pieņemot ANO Drošības padomes Rezolūciju Nr. 1325 (2000) un Nr. 1820 (2008).

Pēc šīm rezolūcijām tika pieņemta ANO Drošības padomes Rezolūcija Nr. 1888 (2009) par seksuālu vardarbību pret sievietēm un bērniem bruņota konflikta situācijās, ANO Drošības padomes Rezolūcija Nr. 1889 (2009), kuras mērķis ir pastiprināti ANO apņemšanās, kas paustas Drošības padomes Rezolūcijā Nr. 1325 un ANO Drošības padomes Rezolūcijā Nr. 1960 (2010), ar kurām izveidoja mehānismu datu vākšanai par seksuālās vardarbības veicējiem bruņota konflikta situācijās. ANO sistēmas institucionālos pasākumus dzimumu līdztiesības un sieviešu iespēju palielināšanas atbalstam pastiprina jaunā ANO Ģenerālsekretāra īpašā pārstāvja amata izveide seksuālās vardarbības novēršanai konfliktu situācijās, kura pienākumus tagad pilda *Margot Wallström*, un struktūrvienības „ANO sievietes” izveide.

ES ir pieņēmusi īpašu politiku sieviešu, miera un drošības jautājumos. 2008. gadā Padome pieņēma „Vispusīgu pieeju attiecībā uz to, kā ES īsteno Apvienoto Nāciju Organizācijas Drošības padomes Rezolūciju Nr. 1325 un Nr. 1820 par sievietēm, mieru un drošību”, kā arī pārskatīja darba dokumentu par šo rezolūciju īstenošanu, jo īpaši Kopējās drošības un aizsardzības politikas ietvaros (KDAP). Turklāt tā pieņēma „ES Pamatnostādnes attiecībā uz vardarbības un diskriminācijas novēršanu pret sievietēm un meitenēm”, kas pastiprināja sieviešu tiesību aspektu ES kopējā cilvēktiesību politikā.

Pie tam ES ietvara izveidi pabeidza, pieņemot ES Padomes rīcības plānu attiecībā uz dzimumu līdztiesību attīstības sadarbībā, kas nodrošinās, ka dzimumu vienlīdzība tiek garantēta visā ES darbā ar partnervalstīm visos līmeņos. Saistībā ar ES politiku sieviešu, miera un drošības jautājumos pēc visaptverošās pieejas pieņemšanas tika izveidota starpiestāžu darba grupa sieviešu, miera un drošības jautājumos, kuras uzdevums bija uzraudzīt šīs visaptverošās pieejas īstenošanu un pēc tam rādītāju noteikšanu 2010. gada jūlijā.

Kopš Rezolūcijas Nr. 1325 pieņemšanas Eiropas Parlaments ir ļoti aktīvi izstrādājis vairākus ziņojumus un ieteikumus saistībā ar sieviešu, miera un drošības aspektiem.

Ieteikumi

Referente pauž stingru pārliecību par to, ka ir lietderīgi iesaistīt vairāk sieviešu konfliktu novēršanā, starpniecībā un atrisināšanā. Tāpēc referente aicina ES un dalībvalstis iekļaut vairāk sieviešu militārajā dienestā gan vadošajos amatos, gan zemākajā līmenī. No dzimumu līdztiesības perspektīvas ir būtiski, lai augstas pakāpes militārpersonu vidū būtu sievietes, bet ļoti svarīgi ir arī iesaistīt sievietes civilajās operācijās, jo tās labāk sadarbojas ar vietējām

sievietēm.

Konflikta novēršanas fāzē sievietes vairāk jāiesaista vadības līmenī, piemēram, valstu valdībās un politiskajās struktūrās. Tāpēc ir būtiski palielināt vietējo sieviešu iespējas. To var panākt, pirmkārt, nodrošinot izglītību — pamatizglītībai un vidējai izglītībai ir vienlīdz svarīga loma gan jaunu meiteņu, gan zēnu prāta attīstībā un apmācībā, lai tie varētu paaugstināt savu dzīves līmeni. Turklāt rūpīgai izglītībai pamata līmenī ir tālejošas sekas, jo tādējādi tiek samazināti stereotipi saistībā ar dzimumiem. Arī izglītība veselības jomā, jo īpaši reproduktīvās un ģimenes veselības jomā, ir ārkārtīgi svarīga, lai radītu sajūtu, ka cilvēks pats kontrolē savu ķermeni, jo fizioloģiskās funkcijas vairs netiek uzskatītas par mistiskām. Reproductīvā izglītība ir lietderīga arī profilaksei, lai novērstu seksuāli transmisīvās slimības un nevēlamu grūtniecību. Vēl viens būtisks faktors, kas palielina sieviešu iespējas, ir finansiālā neatkarība, ko iespējams stimulēt, piešķirot līdzekļus sieviešu mazo uzņēmumu veicināšanai. Sievietes, kuras ir labāk izglītotas un finansiāli neatkarīgākas, var justies piemērotākas dalībai vadošajā līmenī vietējā vai pat valsts mērogā.

Starpniecības fāzē ES jāuzlabo apstākļi miera procesu attīstībai, nodrošinot sieviešu dalību gan starptautiskajās, gan vietēja līmeņa sarunu grupās. Sieviešu dalība pie sarunu galda ir tikai loģiska, raugoties ne tikai no proporcionālas pārstāvības perspektīvas, bet arī no pievienotās vērtības perspektīvas. Sievietes ir 50 % no visiem iedzīvotājiem, tāpēc ir jācenšas panākt, lai sarunās sievietes būtu proporcionāli pārstāvētas. Turklāt sieviešu līdzdalība palielina izredzes atrisināt arī citus kritiski svarīgus jautājumus, jo īpaši saistībā ar nesodāmības izbeigšanu. Tā kā lielākā daļa seksuālās vardarbības upuru konfliktos ir sievietes, tām ir obligāti jādod spēcīga balss, lai nodrošinātu to aizsardzību un pienācīgu situācijas izlabošanu. Tāpat upuriem ir jānodrošina arī psihologa, ārsta un jurista konsultācijas, kā arī ir jāizstrādā drošas upuru aizsardzības programmas, lai upuri varētu liecināt, nebaidoties, ka uzbrucēji varētu viņām nodarīt kaitējumu.

Attiecībā uz nesodāmību ziņojumā ir uzsvērts, ka nedrīkst pieļaut, ka vainīgie arī turpmāk paliek nesodīti, un tāpēc tajā ir pieprasīts nepieļaut miera izlīgšanu, nenodrošinot taisnīgumu, un tiesāt vardarbības veicējus par viņu darbībām.

Miera veidošanas fāzē sieviešu līdzdalība ir būtiska, jo sievietes ir kopienas pīlāri un daudz labāk nekā vīrieši pārzina sociālos un praktiskos aspektus; tieši sievietes lielāko daļu laika pavada savos ciemos vai pilsētās un tāpēc labāk zina praktiskās vajadzības, kas jāiekļauj miera veidošanas projektos, piemēram, tirgus infrastruktūra, slimnīcas, pieejamas izglītības sistēmas u. c.

Viena no pamatprasībām, kas paustas šajā ziņojumā, ir lūgums izveidot īpašu ES pārstāvja amatu sieviešu, miera un drošības jautājumos. ES patiešām ir politikas nostādnes saistībā ar sieviešu tiesībām, drošību un mieru, ir darba grupas un kontaktpunkti dzimumu līdztiesības jautājumos, kas risina sieviešu un drošības jautājumus, bet tai nav centrālas struktūrvienības, kas koordinētu visas šīs atšķirīgās darbības. Izveidojot īpašā pārstāvja amatu sieviešu, miera un drošības jautājumos, tiktu nodrošināta visu politikas nostādņu un darbību saskaņotība un efektivitāte, kā arī ANO būtu kontaktpunkts, lai uzlabotu sadarbību.

Veidojot ES dzimumu politiku, būtiski ir arī nepieļaut dzimumu līdztiesības jautājumu konsultantu dubultkompetenci KĀDP misijās, jo tādējādi dzimumu līdztiesības aspekts politikā kļūst neskaidrs un zaudē savu prioritāro statusu.

Vēl viens būtisks jautājums, kas aplūkots ziņojumā, ir dalībvalstu rīcības plānu pieņemšana, īstenošana un uzraudzība, ņemot vērā, ka saskaņā ar jaunākajiem statistikas datiem tikai 10 ES dalībvalstīm ir valsts rīcības plāns attiecībā uz sieviešu, miera un drošības jautājumiem un vēl 5 dalībvalstīs noris rīcības plānu pabeigšanas process¹. Visā ziņojuma tekstā ir uzsvērtā nepieciešamība ES rādītājus integrēt valstu plānos, lai nodrošinātu visā ES vienotu standartu kopumu saistībā ar dzimumu līdztiesību un drošību.

---

¹ Ziņojums par ES rādītājiem attiecībā uz visaptverošo pieeju, Padomes dokuments Nr. 9990/11.

8.11.2011

ATTĪSTĪBAS KOMITEJAS ATZINUMS

Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komitejai

par sieviešu situāciju kara apstākļos
(2011/2198(INI))

Atzinumu sagatavoja(*): *Catherine Grèze*

(*) Iesaistītā komiteja – Reglamenta 50. pants

IEROSINĀJUMI

Attīstības komiteja aicina par jautājumu atbildīgo Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komiteju rezolūcijas priekšlikumā iekļaut šādus ierosinājumus:

Ārējās atbalsta programmas

1. aicina ES budžeta lēmēj institūciju turpmākajos attīstības jomas finanšu instrumentos 2014.–2020. gadam palielināt dzimumu līdztiesības un sieviešu tiesību veicināšanai piešķiramos finanšu resursus;
2. aicina Savienības augsto pārstāvi un Komisiju veikt vajadzīgos pasākumus, lai uzlabotu visu ES ārējās darbības finanšu instrumentu, jo īpaši Eiropas Attīstības fonda, attīstības sadarbības instrumenta, Eiropas kaimiņattiecību un partnerības instrumenta, pirmspievienšanās palīdzības instrumenta, Eiropas demokrātijas un cilvēktiesību instrumenta un stabilitātes instrumenta savstarpēju papildināmību un savlaicīgu mobilizēšanu ar mērķi nepieļaut, ka tiek sadrumstaloti ES atbildes pasākumi, kas paredzēti sieviešu situācijas atvieglošanai kara apstākļos;
3. prasa pievērst īpašu uzmanību dzimumu aspekta integrēšanai miera izpētes, konfliktu novēršanas un risināšanas pasākumos, miera uzturēšanas operācijās, pēckonflikta rehabilitācijas un atjaunošanas pasākumos un ņemt vērā dzimuma aspekta integrēšanas elementu valstu stratēģiskajos dokumentos;
4. prasa izveidot īpašus noteikumus, kas nodrošinātu sievietēm papildu aizsardzību pret

izvarošanu, piespiedu prostitūciju un jebkāda cita veida personas aizskaršanu, īpašu uzmanību pievēršot grūtniecēm un mātēm ar maziem bērniem attiecībā uz pārtikas apgādi, apģērbu, evakuāciju un transportu un medicīnisko aprūpi, lai nepieļautu nevēlamu grūtniecību un seksuāli transmisīvās slimības, jo minētie uzdevumi ir prioritāras jomas Attīstības finansēšanas instrumentā 2014.–2020. gadam;

5. noteikti mudina EĀDD, Komisiju un dalībvalstis pasākumos sieviešu atbalstam konflikta zonās iekļaut attīstības jautājumu, jo īpaši atzīstot māšu tiesības uz aizsardzību un atbalstu un bērnu aprūpi un audzināšanu, kā arī sieviešu veselības un ekonomiskās drošības jautājumu, pievēršot sevišķu uzmanību īpašumtiesībām, jo īpaši attiecībā uz zemes īpašumu un apstrādi;
6. aicina Komisiju un EĀDD izskatīt iespēju izveidot mehānismu veselības aprūpes un psiholoģiskā atbalsta sniegšanai no sievietēm, kas cietušas no vardarbības kara laikā, turklāt šo palīdzību vienmēr ir jāsniedz sievietēm ārstēm, lai izveidotu metodes, kā pakāpeniski un mierīgā veidā no jauna integrēt šīs sievietes sabiedrībā, piemēram, atrodot viņām darbu un tādējādi atjaunojot sociālo stabilitāti un kohēziju;
7. mudina EĀDD iecelt īpašo sūtni sieviešu aizsardzībai konfliktu apgabalos ar uzdevumu pārraudzīt, lai visos ES ārējās darbības pasākumos tiktu ņemts vērā svarīgais mērķis — ievērot sieviešu tiesības; uzstāj, ka šim īpašajam sūtnim turklāt būtu jārisina ar dzimumu identitāti un nediskriminēšanu saistīti jautājumi;
8. atzinīgi vērtē ES rīcības plānu par dzimumu līdztiesību un sieviešu lomas pastiprināšanu attīstības sadarbībā un aicina Savienības augsto pārstāvi veikt visus nepieciešamos pasākumus, lai ES delegāciju darbiniekiem nodrošinātu pienācīgu un efektīvu apmācību par dzimumu līdztiesības pieeju miera uzturēšanā, konfliktu novēršanā un miera veidošanā; prasa Komisijai un dalībvalstīm nodrošināt pienācīgu tehnisko un finansiālo atbalstu programmām, kas sievietēm dod iespēju pilntiesīgi piedalīties miera sarunu procesā un pastiprina viņu lomu pilsoniskajā sabiedrībā;
9. atzinīgi vērtē ES lēmumu pieņemt 17 izpildes rādītāju sarakstu, pēc kuriem novērtē ES darbību dzimumu līdztiesības īstenošanā nestabilās, konflikta un pēckonflikta valstīs; uzsver, ka šo rādītāju saraksts ir jāuzlabo, iekļaujot arī kvalitātes mērījumus; aicina Komisiju un EĀDD plānošanas un īstenošanas posmos ņemt vērā šīs novērtēšanas secinājumus;
10. aicina Komisiju izvērtēt iespēju izveidot ātras reaģēšanas vienības, kas sastāv no apmācītiem darbiniekiem (piemēram, ārstiem, psihologiem, sociologiem, juridiskiem konsultantiem utt.), ar mērķi sniegt dzimumorientētu noziegumu upuriem tūlītēju atbalstu notikuma vietā;
11. aicina EĀDD saskaņā ar Padomes 2010. gada 26. jūlija Lēmuma 2010/427/ES 9. pantu nodrošināt, ka valsts iniciatīvu plānošana, īstenošana un uzraudzība attiecībā uz dzimumu perspektīvas veicināšanu pirmskonflikta, konflikta un pēckonflikta situācijās notiktu delegāciju līmenī, lai labāk ņemtu vērā katra gadījuma īpatnības un iespējamu reģionālo dimensiju;
12. aicina Komisiju atbalstīt vietējās pilsoniskās sabiedrības grupas, jo īpaši sieviešu grupas

un tās, kuru programmās tiek ņemta vērā dzimumu līdztiesība, ar pieejamu finansējumu un veikspējas palielināšanu, lai tās varētu pildīt savu uzraudzītāju lomu, īpaši disfunkcionālu valstu kontekstā;

Sieviešu aizsardzība pret jebkādu seksuālu vardarbību un vardarbību dzimuma dēļ; sieviešu tiesību nostiprināšana konfliktu novēršanā, miera uzturēšanā un pēckonflikta atjaunošanā;

13. uzsver — lai garantētu ES rīcības pozitīvu un ilgstošu ietekmi dzimumu līdztiesības jautājumos nestabilās, konflikta un pēckonflikta valstīs, ir jānodod pilnvaras vietējām nevalstiskām struktūrām, tostarp sieviešu organizācijām, kurām ir jāpiešķir lielāka loma;
14. aicina Komisiju un EĀDD veicināt vietējo sieviešu organizāciju iesaistīšanu un līdzdalību arī pēckonflikta sarunu un nolīgumu sagatavošanas un apspriešanas posmā;
15. aicina Savienības augsto pārstāvi un Komisiju nodrošināt, lai ES ārējās darbības programmā un finanšu instrumentos īpaša uzmanība tiktu pievērsta sieviešu organizācijām, kuras darbojas vietējā līmenī, un lai tām tiktu piešķirti pietiekami līdzekļi, kas tām ļautu īstenot nozīmīgu lomu pirmskonflikta, konflikta un pēckonflikta situāciju pārvaldības projektos, pietiekami ņemot vērā arī labu praksi attiecībā uz darba kooperatīvu izveidošanu un piekļuvi mikrokredītiem;
16. prasa EĀDD pievērst īpašu uzmanību pieaugošajam lesbiešu un biseksuālu un transseksuālu sieviešu korektīvo izvarošanu skaitam pirmskonflikta, konflikta un pēckonflikta situācijās;
17. uzsver — lai gan izvarošana kā kara ierocis ir tikusi bieži izmantota visā pasaulē, tomēr pēdējos gados tās apjomi ir kļuvuši īpaši dramatiski vairākos konfliktos Āfrikā; prasa ES un ANO ciešāk sadarboties, lai stiprinātu sieviešu lomas aizsardzību un integrēšanu palīdzības, rehabilitācijas un attīstības sasaistes (*LRRD*) programmās;
18. uzsver, ka ir ļoti svarīgi nodrošināt, lai sievietes līdzvērtīgi piedalītos tiesiskuma reformas procesos un starptautiskajos tiesiskuma procesos, tādējādi efektīvi veicinot vienlīdzīgu tiesību ieviešanu valstu tiesību sistēmās;
19. aicina Komisiju, EĀDD un Eiropas Parlamenta delegācijas atrast veidu, kā veicināt 1998. gada Romas statūtu (par Starptautisko krimināltiesu) parakstīšanu, ratificēšanu un ieviešanu tajās jaunattīstības valstīs, kurās tas vēl nav izdarīts, jo tas ir nepieciešams pasākums sieviešu seksuālo tiesību aizsardzībai kara laikā un vainīgo nesodāmības novēršanai;
20. nosoda ķīlnieku ņemšanu un aicina stingrāk sodīt t.s. „dzīvo vairogu” izmantošanu konfliktos;
21. aicina cietumā sievietes ievietot atsevišķi no vīriešiem, jo īpaši lai novērstu seksuālu vardarbību;
22. uzsver, cik svarīgas ir tiesības zināt savu pazudušo radnieku likteni, un aicina bruņoto konfliktu puses veikt visus iespējamus pasākumus, lai sniegtu ziņas par personām, kas izziņotas kā pazudušas;

23. norāda, ka sievietēm, jo īpaši atraitnēm, šķirtām sievietēm un bārenēm, ir grūtības atgriezties mājās no bēgļu nometnēm un iegūt zemi tradicionālu stereotipu dēļ un tādēļ, ka parasti pēc ilgiem konfliktiem pieaug domstarpības par zemes īpašumtiesībām; uzskata, ka sabiedrību sistēmas izjaukšana konfliktu situācijās jāuztver kā iespēja šīs sabiedrības pārveidot tā, lai garantētu sievietēm zemes īpašumtiesības un vispārējas tiesības uz dalību politikā;
24. iesaka Eiropas Parlamentā iecelt pastāvīgo referentu attiecībā uz dzimumu līdztiesības un sieviešu tiesību jautājumiem ES ārējās attiecībās, kurš arī būtu atbildīgs par dzimumu identitātes un nediskriminācijas jautājumiem.

KOMITEJAS GALĪGAIS BALSOJUMS

Pieņemšanas datums	7.11.2011
Galīgais balsojums	+: 24 -: 0 0: 0
Komitejas locekļi, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Thijs Berman, Leonidas Donskis, Charles Goerens, András Gyürk, Eva Joly, Franziska Keller, Miguel Angel Martínez Martínez, Norbert Neuser, Birgit Schnieber-Jastram, Michèle Striffler, Alf Svensson, Patrice Tirolien, Ivo Vajgl, Anna Záborská
Aizstājēji, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Santiago Fisas Aixela, Fiona Hall, Krzysztof Lisek, Isabella Lövin, Horst Schnellhardt, Giancarlo Scottà, Jan Zahradil
Aizstājēji (187. panta 2. punkts), kas bija klāt galīgajā balsošanā	Josefa Andrés Barea, Sophie Auconie, João Ferreira

KOMITEJAS GALĪGAIS BALSOJUMS

Pieņemšanas datums	22.11.2011
Galīgais balsojums	+ : 25 - : 1 0 : 4
Komitejas locekļi, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Regina Bastos, Emine Bozkurt, Andrea Češková, Marije Cornelissen, Silvia Costa, Tadeusz Cymański, Edite Estrela, Ilda Figueiredo, Iratxe García Pérez, Mikael Gustafsson, Mary Honeyball, Lívia Járóka, Teresa Jiménez-Becerril Barrio, Rodi Kratsa-Tsagaropoulou, Constance Le Grip, Astrid Lulling, Elisabeth Morin-Chartier, Siiri Oviir, Raül Romeva i Rueda, Nicole Sinclair, Joanna Katarzyna Skrzydlewska, Marc Tarabella, Marina Yannakoudakis, Anna Záborská
Aizstājēji, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Anne Delvaux, Sylvie Guillaume, Norica Nicolai, Antigoni Papadopoulou, Angelika Werthmann
Aizstājēji (187. panta 2. punkts), kas bija klāt galīgajā balsošanā	Kinga Gál